

COMPARATIVE ADVANTAGES OF DEVELOPING RURAL TOURISM IN THE ISTRIAN AND POŽEŠKO-SLAVONSKA REGION

KOMPARATIVNE PREDNOSTI RAZVOJA RURALNOG TURIZMA U ISTARSKOJ I POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI

RUZIC, Pavlo; AMIDZIC, Dragoljub & BARTOLOVIC Visnja

Abstract: *In this paper authors are researching comparative advantages of rural tourism development in Counties of Istria and Požega-Slavonija. Comparative analyses are based on advantages of these two Countries. Focus of research is also on achieved degree of development, strategies and programs for further development.*

Key words: *comparative advantages, rural tourism, strategy, program, development*

Sažetak: *U ovom radu autori istražuju komparativne prednosti razvoja turizma na ruralnom području Istarske i Požeško-slavonske županije. Komparativnu analizu temelje na inventuri prednosti dviju županija. Analiziraju se i postignuti stupanj razvoja, te poduzete strategije i programi daljnjeg razvoja.*

Ključne riječi: *komparativne prednosti, ruralni turizam, strategija, program, razvoj*

Authors' data: Pavlo Ružić, dr.sc., Institut za poljoprivredu i turizam Poreč, Poreč, pavlo@iptpo.hr; Dragoljub Amidžić, dr.sc., Visoka poslovna škola Višnjan, dragoljubamidzic@zg.htnet.hr; Višnja Bartolović, dipl.oec., Coloremajl d.o.o., Požega, vbartolo@inet.hr

1. Uvod

U radu su istraženi relevantni pokazatelji razvoja ruralnog turizma u Istarskoj i Požeško-slavonskoj županiji. Rezultati istraživanja su uspoređeni kako bi se ocijenilo, da li razvoj turizma na određenom području ovisi isključivo o činiteljima, ili je i u kojoj mjeri važan i ljudski činitelj svojim kreativnim, inovativnim, organizacijskim i drugim sposobnostima. U radu je korištena analitička metoda kojom su utvrđeni prirodni, društveni i drugi činitelji razvoja turizma na području Istarske i Požeško-slavonske županije, komparativna metoda radi usporedbe činitelja razvoja turizma dviju županija te statistička metoda za obradu raspoloživih statističkih podataka. U radovima sa sličnom tematikom autori istražuju činitelje razvoja turizma na pojedinim lokacijama i destinacijama (Ružić, 2005), (Hajdaš, 2006), (Lukić, 2000.), (Hegarty, 2003), (Magaš, 1997.; 2003.). Usporedba učinjena u ovom radu iz dostupne literature nije poznata. Ovo istraživanje doprinijeti će proširenju teoretskih spoznaja i unapređenju upravljanja i razvoja turističkih destinacija na ruralnom području.

2. Prirodna i gospodarska obilježja Istarske i Požeško - slavonske županije

U tablici 1. prikazan je usporedni pregled relevantnih činitelja razvoja turizma u Istarskoj (Istarska županija, 2006) i Požeško-slavonskoj županiji (Regionalna razvojna agencija Vallis Aurea, 2005).

Elementi	Istarska županija	Požeško- slavonska županija
Reljef	0 – 1300 mnm	0-1000 mnm
Zemljišni pokrov	43% šume, 30% poljoprivredne površine, 23% pašnjaci, 4% umjetne površine	49,29 % poljoprivredne površine, 45,25 % šume, 5,46 % ostalo (vode, ceste i putovi, zgrade, željeznica i ostalo)
Klima	mediteranska, submediteranska, kontinentalna, predplaninska	Kontinentalna
Vodotoci	Dragonja, Mirna, Pazinčica, Boljunčica, Raša	Orljava, Londža, Veličanka, Ilova, Pakra, Dijela, Brzaja, Stražemanka, Dubočanka, Kaptolka, Vetovka, Orljavica, Vrbova, Kutjevačka Rika
Jezera/ akumulacije	Butoniga, Boljunčica	Bistra, Kaptol, Londa Čaglin, Vrbova (u projektu), Zarilac
Vodozaštitni režim	oko 70% površine Istarske županije	oko 50 %
Zaštićeni dijelovi prirode	7,8% površine Istarske županije	oko 10 % površine Požeško – slavonske županije
Zaštićeni dijelovi prirode zajedno sa predloženim	20% površine Istarske županije	-
Vodoopskrba	preko 95%	oko 80 %
Odvodnja otpadnih voda	45 – 65%	oko 58 %
Organizirano sakupljanje otpada	preko 90%, 7 službenih odlagališta	oko 60 %, 2 službena odlagališta,
Površina	2 822 km ² (5% RH)	1.815 km ² (3,21 % kopnene

kopnenog dijela		površine RH)
Broj stanovnika prema popisu stanovništva iz 2001.	206 344 (4,65% RH)	85.831 stanovnika, (1,93 % stanovništva RH)
BDP/ stanovniku (€)	preko 7000 (oko 133% prosjeka RH)	BDP po stanovniku 6.427 € (2003.)
Nezaposlenost	(2004.) 8,4% (45% RH)	(na dan 31.03.2004.) 21,4 %
Gospodarski sektori % prihoda	Prerađivačka industrija 34%, Trgovina 32%; Hoteli/Restorani 10%; Građevinarstvo 7%; Poslovne usluge 5%; Ostalo 7%	(2003.): Trgovina 36 %, Prerađivačka industrija 31 %, Građevinarstvo 14 %, Promet 7 %, Poljoprivreda 7 %, ostalo 5%
Turistički kapaciteti	oko 232 000 kreveta (oko 50% kampovi)	(2003.) 163 kreveta, danas 460 ležajeva (TZ Požeško – slavonske županije)

Tablica 1. Glavna obilježja Istarske i Požeško-slavonske županije

Promatrane županije raspolažu brojnim relevantnim činiteljima za razvoj turizma na ruralnom području. Utvrđenim elementima razvoja na ruralnim područjima obiju županija može se oblikovati kvalitetna turistička ponuda za različite oblike turizma.

3. Ruralni turizam u Istarskoj i Požeško-slavonskoj županiji

Postignuti stupanj razvoja ruralnog turizma u Istarskoj i Požeško-slavonskoj županiji istražen je s aspekta postignutog stanja, donesenih strategija, programa i poticaja razvoja, te angažmana ljudskog činitelja. U tablici 2. prikazani su oblici ruralnog turizma u promatranim županijama (Istarska županija, 2006; Regionalna razvojna agencija Vallis Aurea, 2005).

Istarska županija			Požeško-slavonsko županija		
Vrste turizma	Broj	kapacitet	Vrste turizma	Broj	kapacitet
Agroturizmi	184	6000 kreveti	Agroturizmi	-	-
Rezidencijalni	556	2230 kreveti	Rezidencijalni	-	-
Sportsko-avanturistički:			Sportsko-avanturistički:		
Pješačke staze	10	100 km 2600 km	Pješačke staze	3	36 36 km
Biciklističke staze	60		Biciklističke staze	3	
Konjički centri	21	270 uspona	Konjički centri	2	
Paraglajding	5		Paraglajding	2	
Staze za slobodno penjanje	9		Staze za slobodno penjanje	2	
Motorcross staze	2		Motorcross staze	1	
Uređene jame za posjet	3		Uređene jame za posjet	0	
Zdravstveni	1	270 kreveta	Zdravstveni	1	120 kreveta
Lovni-ribolovni	46	240000 ha	Lovni-ribolovni	980 ha 24 županijska lovišta	

Kulturno-vjerski	35		Kulturno-vjerski	28	
Eno –gastronomski Ugostiteljski objekti na ruralnom području Vinske ceste Ceste maslinovog ulja	626 4 7	62600 stolica	Eno–gastronomski Ugostiteljski objekti na ruralnom području Vinske ceste Ceste maslinovog ulja	2 1 -	350 stolica 3 km

Tabela 2. Pokazatelji razvoja ruralnog turizma u Istarskoj i Požeško-slavonskoj županiji

U Istarskoj županiji turizam na njenom ruralnom području dostigao je značajan stupanj razvoja. Dostignuti razvoj evidentan je u nekoliko pravaca: agroturizam na 184 obiteljska turistička gospodarstva, rezidencijalni u 556 objekata i 2230 kreveta, sportsko i avanturistički turizam na 60 biciklističkih staza, 10 pješačkih staza, 8 konjičkih centara, 5 paraglajding pozicija, 9 staza za slobodno penjanje, 2 motorcross staze i 3 jame za posjet. Pored navedenih pravaca značajni su zdravstveni turizam, lovni-ribolovni i kulturno vjerski koji su zastupljeni u svakoj ruralnoj općini Istre. Eno-gastro turizam ističe se u 626 ugostiteljskih objekata u ruralnoj Istri, te 4 vinske ceste i 7 cesta maslinovog ulja. Uspoređujući dostignuti stupanj razvoja ruralnog turizma Istarske i Požeško-slavonske županije, iako obje županije imaju dobre uvjete, Požeško-slavonska županija je na početku razvoja ruralnog turizma, s tendencijom ostvarivanja razvoja sukladno raspoloživim prirodnim, društvenim i gospodarskim resursima. Dokumentacijska osnova razvoja ruralnog turizma Istarske i Požeško-slavonske županije je na zavidnoj razini. U obje županije pripremljeni su i doneseni brojni dokumenti razvoja ruralne sredine s posebnim zanimanjem za ruralni turizam. Sljedećom tablicom dan je prikaz tih dokumenata (Ružić, Amidžić, Bartolović, 2008)

Istarska županija	Požeško-slavonska županija
AZRRI d.o.o. – Agencija za ruralni razvoj Istre, Pazin	Regionalna razvojna agencija Vallis Aurea, Požega, Županijska 7
Ruralis-konzorcij agroturizma i ruralnog turizma Istre.	
Razvojno-strateški dokumenti: - Regionalni operativni program (ROP) - Master Plan razvoja ruralnog turizma Istre - Strateški program ruralnog razvoja Istarske županije (2007.-2013.)	- Deklaracija o ruralnom turizmu - Master Plan razvoja Požeško - slavonske i Brodsko – posavske županije - Regionalni operativni plan Požeško – slavonske županije za razdoblje od 2005. do 2012. godine - Strategija razvoja gospodarstva Požeško – slavonske županije od 2007. do 2011. godine
Smjernice EU prema razvoju turizma u ruralnim područjima: - LEADER program (<i>Liaison entre actions de développement de l'économie rurale</i>). AMAMO "Attraverso il mare e i monti" " Preko mora i planina" - Rural Tour	

Tablica 3. Strategija i programi razvoja ruralnog turizma

Razvojna dokumentacija uspoređivanih županija je na sličnim pozicijama. Planovi razvoja zahvaćaju i ruralni turizam. Uzimajući u obzir da županije imaju dobre uvjete razvoja turizma na ruralnim prostorima te da su usvojile i donijele potrebnu razvojnu dokumentaciju, za pretpostaviti je da imaju podjednak dostignuti stupanj razvoja. Razlog zaostajanja u razvoju ruralnog turizma u Požeško-slavonskoj županiji treba tražiti u nedovoljnom ljudskom djelovanju u cilju valorizacije činitelja razvoja turizma i ostvarenja postavljenih ciljeva iz razvojnih programa.

4. Zaključak

Istraživanje komparativnih prednosti razvoja turizma na ruralnom prostoru Istarske i Požeško-slavonske županije došlo se do sljedećih konstatacija: promatrane županije raspolažu s interesantnim prirodnim, društvenim i gospodarskim resursima za razvoj ruralnog turizma te su donijele potrebnu razvojnu dokumentaciju s ciljem razvoja njihovih ruralnih područja, s posebnim naglaskom na razvoj ruralnog turizma. S obzirom na konstatiranu podjednaku razinu kvalitete činitelja razvoja, razvojne dokumentacije, u Požeško-slavonskoj županiji razvoj ruralnog turizma je na početku s tendencijom daljnjeg rasta, čemu doprinose postojeći potrebni prirodni i društveni preduvjeti za razvoj istog, te povoljni pokazatelji dolazaka i noćenja stranih i domaćih turista. Navedeni argumenti su dobra osnova za daljnji optimizam naspram očekivanih rezultata u idućem periodu, uz neizostavni angažman ljudskog potencijala i njegovih kvaliteta. Navedenim konstatacijama potvrđuje se postavljena hipoteza s kojom se tvrdi da je za razvoj turizma uz prirodne i društvene pogodnosti potreban i adekvatni angažmana ljudskog činitelja i njegovih kvaliteta.

5. Literatura

- Hajdaš, S. (2006). *Agroturizam*, Matis, Pregrada, ISBN 953-7349-00-4
- Magaš, D. (1997). *Turistička destinacija*, Tipograf Rijeka, Opatija
- Magaš, D. (2003). *Management turističke organizacije i destinacije*, Adamić, Rijeka, ISBN 953-6198-39-8
- Ružić, P. (2005). *Ruralni turizam*, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč, ISBN 953-97050-3-7
- Hegarty, C.(2003). Nastajanje destinacije: turistički razvoj ruralne Irske, *Turizam*, vol. 51, no. 3 str. 269-285, ISSN 0494-2639
- Lukić, A. (2000). Ruralni turizam-čimbenik integralnog razvitka ruralnog prostora hrvatske. Od mašte do stvarnosti, *Geografski horizont*, vol. 46, no. 1/2, str. 7-31, ISSN 0016-7266
- Istarska županija, (2006). Regionalni operativni program, *Dostupno na* : www.istra.hr, *Pristup*: 02-05-2008
- Požeško-slavonska županija (2005). Regionalni operativni plan Požeško – slavonske županije za razdoblje od 2005. do 2012. godine